

Előrehozott parlamenti választások Horvátországban

Kolinda Grabar-Kitarović horvát köztársasági elnök 2016. szeptember 11-ére előrehozott parlamenti választásokat írt ki Horvátországban. A Tihomir Orešković vezette – Horvát Demokrata Közösség (HDZ) és Híd Függetlenek Listája (MOST) koalíciójából megalakult – jobbközép kormány ugyanis a nyár közepén bekövetkezett szakadás miatt megbukott.

A 2016. évi volt a kilencedik parlamenti választás Horvátországban (az 1990-es, 1992-es, 1995-ös, 2000-es, 2003-as, 2007-es, 2011-es és a 2015-ös választások után). A választópolgárok tíz választókerületben járulhatnak az urnák elé, míg a választói névjegyzékben nemzeti kisebbségként nyilvántartott választók magán a szavazóhelyen dönthetik el, hogy a horvát vagy a nemzetiségi listára szeretnének szavazni. Azok, akik az utóbbit választják, a XII. választókerületet alkotják, és Horvátország egész területén, valamint a határon túl és a diaszpórában (állandó lakóhely nélküli nemzeti kisebbségként nyilvántartott horvát állampolgárok) is kérhetik a nemzetiségi listát. 1992-től a magyar közösség is választhatott magának önálló képviselőt, ugyanis az 1991-es horvát kisebbségi alkotmányerejű törvény alapján a magyarságot alanyi jogon illeti meg a parlamenti képviselet. A képviselőt és annak helyettesét egyidejűleg választják meg. Jelöltállítási joga a helyi politikai pártoknak, nemzetiségi egyesületeknek és a szavazópolgároknak van. A jelölés érvényességéhez legalább 100 szavazói aláírásra van szükség. Azok a horvát állampolgárok, akik Horvátországban nem rendelkeznek lakóhellyel, és a külképviseleteken a horvát listát választják, a XI. választókerületet alkotják, amely negyvenkilenc országra terjed ki. A diaszpórának három, a nemzetiségi képviselőknek nyolc mandátuma van a horvát Száborban.

A horvát lista győztese az Andrej Plenković vezette Horvát Demokratikus Közösség (HDZ, *Hrvatska demokratska zajednica*) lett 61 mandátummal (1. táblázat), amelyből kettőt a diaszpórából szerzett. A kormányalakításhoz a 151 fős Száborból 76 képviselő támogatása szükséges. Mivel a horvát pártok közötti eredmények nagyon kiegyenlítették, a kormányalakítás a választások utáni egyeztetések függvényében alakul.

Párt	Mandátumok száma
HDZ (Horvát Demokratikus Közösség)	61
„Nemzeti Koalíció”: SDP, HNS, HSS, HSU (Szociáldemokrata Párt, Horvát Néppárt, Horvát Parasztpárt, Nyugdíjaspárt)	54
Most (Híd Függetlenek Listája)	13
Živi zid (Élő Fal)	8
IDS (Isztriai Demokratikus Gyűlés)	3
BM 365 (Milan Bandić pártja)	2
HDSSB (Szlavónia és Baranya Horvát Demokratikus Szövetsége)	1
Željko Glasnović Független Listája ¹	1
Kisebbségi mandátumok	8
Összesen	151

1. táblázat: A 2016. évi horvátországi előrehozott választások eredményei (forrás: www.izbori.hr, www.kepesujasag.com)

A 2016. évi választásokon való részvételi arány 52,56% volt. A tíz választókerület részvételi aránya 54,35%, a XI. választókerületé pedig 99,93% volt. E kettő összesített átlaga 54,62%. A teljes átlagot a XII. választókerület, a nemzeti közösségek választókerülete csökkenti (17,94%). Ott a legmagasabb részvételi arány a magyaroké (52,22%), míg a legalacsonyabb a három mandátumra jogosult szerbeké (14,10%) volt (2. táblázat).

A magyar listára regisztrált választópolgárok száma 1992-től 2003-ig növekvő tendenciát mutat (1992-ben 6319, 1995-ben 6938, 2000-ben 9354, míg 2003-ban 10 366), majd a következő években ez a szám kilenc- és tízezer között mozog (2007-ben 9619, 2011-ben 9731, 2015-ben 9129, míg 2016-ban 9981). Hasonló a helyzet a részvételi aránnyal is, a 2003-as, 2007-es és 2015-ös év kivételével nő, majd 2016-ban eléri az eddig legmagasabb 52,22%-ot. A képviselőjelöltek tekintetében csökkenő tendencia figyelhető meg, ugyanis 1992-től 2007-ig három, négy vagy öt képviselőjelölt indult az egy parlamenti mandátumért, 2011-től viszont a két ernyőszervezet, az 1993-ban alakult Horvátországi Magyarok Demokratikus Közössége (HMDK, elnöke: Jakob Sándor) és az 1998-ban létrehozott Magyar Egyesületek Szövetsége (MESZ, elnöke: Juhász Sándor) jelöltje mérte össze erejét (3. táblázat).

¹ Željko Glasnović Független Listája a XI. választókerület eredményei alapján szerzett mandátumot. A másik két mandátum ebből a kerületből a HDZ-hez került.

Nemzeti közösség	A nemzetiségi listára regisztrált választópolgárok száma	A választásokon résztvevők száma	Részvételi arány (%)	Megszerezhető mandátumok száma	Megválasztott képviselők
szerb	138 539	19 534	14,10	3	Milorad Pupovac Mile Horvat Boris Milošević
más délszláv ²	29 777	5396	18,12	1	Ermina Lekaj Prljaskoj
olasz	11 440	2338	20,44	1	Furio Radin
magyar	9981	5212	52,22	1	Jankovics Róbert
cseh, szlovák	6763	1590	23,51	1	Vladimir Bilek
más nemzetiségek ³	14 767	3832	25,95	1	Veljko Kajtazi
Összesen/átlag:	211 267	37 902	17,94	8	

2. táblázat: A XII. választókerület szavazóinak száma, részvételi aránya nemzeti közösségenként (adatok forrása: www.izbori.hr)

A magyar képviselői pozíciót 1992-től, az első négy parlamenti cikluson keresztül a HMDK által támogatott személy töltötte be (név szerint Faragó Ferenc, Jakab Sándor, dr. Szántó Tibor és Ádám Jenő). A 2007. évi parlamenti választásokon viszont a MESZ jelöltje, Sója Dénes szerzett mandátumot, aki a 2011. évi megmérettetés során is megőrizte pozícióját. Sója Dénes 2014 áprilisában mandátumát átadta képviselő-helyettesének, Juhász Sándornak, a MESZ elnökének. A 2015. november 8-án lezajlott országgyűlési választások a magyarság képviselőjében nem hoztak változást. A MESZ jelöltje, Juhász Sándor (helyettese: Budim Margit, az Ójankováci Hagyományőrző Egyesület elnöke) 20 szavazattal többet szerzett, mint HMDK-s kihívója, Jankovics Róbert (helyettese: Balázs-Piri Zoltán, a Zágrábi Magyar Kisebbségi Önkormányzat és a Zágrábi Kisebbségi Önkormányzatok Koordinációjának, jelenleg pedig az Országos Magyar Önkormányzatok Koordinációjának elnöke).

² albán, bosnyák, montenegrói, macedón, szlovén

³ osztrák, bolgár, német, lengyel, roma, román, ruszin, orosz, török, ukrán, vlach, zsidó

Választási év	Választópolgárok száma	Részvétel		Érvénytelen szavazólapok		Jelöltek	Szavazatok	
		száma	%	száma	%		száma	%
2011	9731	4798	49,31	61	1,27	Sója Dénes (MESZ)	2441	51,53
						Jankovics Róbert (HMDK)	2296	48,47
						Érvényes szavazatok összesen:		4737
2015	9129	4475	49,02	59	1,32	Juhász Sándor (MESZ)	2218	50,23
						Jankovics Róbert (HMDK)	2198	49,77
						Érvényes szavazatok összesen:		4416
2016	9981	5212	52,22	61	1,17	Jankovics Róbert (HMDK)	2731	53,02
						Juhász Sándor (MESZ)	2420	46,98
						Érvényes szavazatok összesen:		5151

3. táblázat: A 2011-es, 2015-ös és 2016-os parlamenti választások magyar vonatkozású eredményei (adatok forrása: www.izbori.hr)

A 2016-os előrehozott választásokon a HMDK színeiben a Jankovics Róbert – dr. Szántó Tibor „páros” indult, a MESZ jelöltpárosa pedig Juhász Sándor – Sója Dénes volt. Mindkét szervezet – a 2015-ös választási évvel ellentétben – a magyar tömbben élő, korábbi parlamenti képviselőt választott helyettesének, jelezve, hogy a drávaszögi magyar szavazókra helyezi a hangsúlyt.

A XII. választókerület magyar tömbközössége Eszék-Baranya és Vukovár-Szerém megyékben él, melyek területileg a IV. és V. választókerület részét képezik. A 2016. szeptember 11-én megtartott előrehozott választásokon a tömbmagyarság területén a MESZ a Hercegszőlősi, a Dárdai, a Baranyaszentistváni járásban és Pélmonostoron, míg a HMDK a Bellyei, a Darázsi, a Kácsfalusi, az Erdődi, a Lacházi járásban és Szentlászlón tudott győzni, valamint Ójankovác kivételével Vukovár-Szerém megyében. A szórványtelepüléseken összességében a MESZ jelöltje szerzett több szavazatot.

A magyarság részére garantált képviselői helyet Jankovics Róbert (helyettese: dr. Szántó Tibor), a HMDK ügyvezető elnöke szerezte meg 2731 szavazattal (53,02%). Juhász Sándor (helyettese: Sója Dénes) korábbi parlamenti képviselő, a MESZ elnöke 2420 (46,98%) szavazatot kapott.

A nemzetiségi képviselők személyét tekintve a 2015-ös választásokhoz viszonyítva csupán annyi változás történt, hogy Mirko Rašković szerb képviselő (aki a 2016-os választásokon nem is indult) helyére Boris Milošević került, míg a magyar képviselő Juhász Sándor (MESZ) helyett Jankovics Róbert (HMDK) lett. A választásokon való

részvétel tekintetében, 2016-ban a horvátországi magyarok részvételi aránya messze meghaladta a többi nemzetiség részvételi arányának átlagát. Ráadásul a magyar jelöltek közül még soha senki nem kapott annyi szavazatot, mint most. Mindez azt bizonyítja, hogy a helyi magyarság fontosnak tartotta az idei választásokat, és nagyszámú szavazataival változást ért el.